

Ugandan Kapchorwassa Jumalan ajoituksia naisten auttamiseksi

– matkaraportti tammikuulta 2011

Tuntuu kuin kirjaimet ruudulla eivät voisi tavoittaa paljonkaan, mutta kirjoitan nyt jotain siitä, miten ihmeellisesti Jumala toimi.

Kapchorwa-nimisellä alueella Ugandassa on näihin päiviin asti silvottu naisia, yleensä 10-20-vuotiaina, josta "toivuttuaan" heidät on heti naitettu. Järjestimme 4.5 päivän konferenssin hiippakunnan kirkossa. 120 miestä ja 80 naista yöpyivät patjoilla viereisessä koulussa. Suuri osa osallistujista oli anglikaanipastoreita, miehiä ja naisia, mutta myös muut kristilliset seurakunnat olivat läsnä. Paikalla oli alueen virkamiehiä, ehdokkaita tulevaisuudessa, ja 10 kirjoitustaidotonta naistakin. Piispa oli mukana ison osan ajasta, lopulta itkien kansansa edessä ja katuen sitä, että oli, ennen kuin oli "born again", osallistunut näihin rituaaleihin. Viimeisen päivän iltana joukko jaettiin neljään alueelliseen ryhmään, jotka kirjoittivat sitoumuksensa siitä, miten toimisivat käytännön lopettamiseksi. Jokaisesta ryhmästä kolme miestä ja kolme naista saivat alueen edustajina kynttilät, joiden avulla valo levisi ihmiseltä ihmiselle. He lukivat sitoumuksensa, ja rukoilivat sitten seuraavan ryhmän puolesta. Mutta miten tähän päädyttiin? Miten juuri nyt? Tämä oli niin Jumalan tekoa, että haluan kertoa siitä teillekin.

Olen kiertänyt viitenä vuotena amerikkalaisen Patti Ricottan kanssa Ugandassa opettamassa Raamattua tasa-arvoisesta näkökulmasta. Käymme läpi luomiskertomuksen. Kumoamme valheet, joita Jumalan nimissä levitetään, kuten että ns. luomisjärjestyksen vuoksi mies on naisen auktoriteetti tai johtaja, tai että nainen on miehen "kotiapulainen" jne. Käymme läpi sen miten koko luomakunta on luotu vastavuoroiseen suhteeseen, mies ja nainen mukaan lukien, ja ihminen Jumalan kuvaksi. Käymme läpi lankeemuksen seuraukset, miten naisen identiteetti määräytyi yhden ominaisuuden, seksuaalisuuden tai äitiyden kautta, miten syntyi patriarkaalin langennut maailma. Ja mitä Jeesus teki tehdäkseen tyhjäksi saatanan teot.

Viimeksi opetimme tätä yhdessä vuonna 2007. Tilaisuuden jälkeen yhteistyöjärjestömme WSM:n toiminnanjohtaja Robert Erone totesi Pattille, että "ehkä naisten silpominen sabineiden (Kapchorwan heimo) keskuudessa ei ole Jumalan tahto!". Robert on kotoisin tuosta osasta maata. Vuoden 2010 maaliskuussa Robert sitten kutsuu Pattia opettamaan aiheesta Kapchorwaan. Oletus tietysti, että Patti maksaa kulut kaikesta. Mutta ovi oli siis auki. Patti oli kirjoittanut seminaarissa paperin aiheesta, ja koki että

tämä oli Jumalan kutsu hänelle. Minun suostuttelemisen mukaan vei hiukan enemmän aikaa. Jumalalle oli helpompi juttu suostutella taloudelliset tukijat antamaan kuin minut lähtemään! Luettuani Pattin paperin tajusin kuitenkin, että tämä on Jumalan juttu, ja ”en tiedä” ei enää käynyt vastaukseksi.

Pian sen jälkeen, heti huhtikuussa, Ugandassa hyväksyttiin laki, joka teki FGM:stä rikoksen. Joulukuussa 2010 oli taas silpomisten aika, kuten aina parillisina vuosina. Ugandalainen sanomalehti näytti kuvia seremoniasta, jossa 120 naista silvottiin. Seremonia on julkinen, suuri juhla. Myös miehet ovat katsomassa. Lakia ei noudatettu, eikä väestön tietoisuuden lisäämiseksi tehty mitään. Tulevien vaalien takia poliitikot olivat hiljaa, kuten myös kirkko. Robertin suurin pelko oli, että seminaariin ei tulisi ketään. Hän onnistui kuitenkin lopulta saamaan yhteyden piispaan, joka hyväksyi projektin. Paikan päällä koordinaattorina toimi kyläpäällikkö Delmark Mangusho, myös WSM:n yhteystyökumppani ja ”participatory learning”-ekspertti! Ohjelman teimme ja kulut maksoimme me valkonaamat, toisin sanoen tasa-arvon tukijat eri puolilta maailmaa. Ohjelma syntyi tuon esittämäni raamatullisen perusrungon lisäksi vasta Kampalassa. Jumala talutti oikeat ihmiset hotellillemme tai me kävelimme oikeisiin koteihin.

Saara Ruokosen piti hormoniasiantuntijana tulla kanssani Ugandaan, mutta viime hetkillä hän koki, että hänen ei ollut määrä lähteä. Hän perui matkan, ja heti sen jälkeen sai kutsun UNDP:n varoilla käydä Sambiassa seminaarissa. Sain Saarialta Sambiasta tekstiviestin: ”Istun lounaalla Lusakassa. Seuranani on Dr. Miria Matembe Kampalasta. Hän tuntee Birungit (=paikalliset yhteyshenkilöni). Hän edustaa perustamaansa järjestöä Centre for Women in Governance. Kerroin teidän matkasta ja hän haluaa tavata teidät.” Honorable Miria Matembe oli 17 vuotta Ugandan parlamentin jäsen ja useita vuosia etiikan ja integriteetin ministeri Ugandan hallituksessa. Hän erosi, koska ei voinut hyväksyä toimintatapoja. Hän oli myös tuon huhtikuussa hyväksytyin lain takana. Saara kertoi, että Miria Matembe puhui Raamatusta niin kuin minä. Sain Saarialta myös matkalukemiseksi Matemben kirjan ”Women in God’s eyes”. Matembe on todellinen feministi, ja vahva karismaatikko, jota miehet pelkäävät, ja syystä. Hänellä on paitsi Sanan valta, myös muu valta. Jokainen ugandalainen mies lentokoneessa tunsivat hänet ja muisti hänen sanomisiaan, mm. kuinka lasten raiskaajilta tulisi ottaa ase pois. Hon. Matembe kutsui meidät puoleksi päivää kotiinsa, mutta oli haluton lähtemään mukaamme Kapchorwaan, koska ”Jumala oli käskennyt hänen olla kotona viikon ja rukoilla”. Rukouskokousten jälkeen hän vastasi kyllä, jos maksamme kyydin.

Toisena seminaaripäivänä Patti käy läpi luomiskertomukset normaaliin tapaansa hiukan FGM:llä höystettynä. Neljäntenä päivänä Hon. Miria Matembe saapuu paikalle ja ilmoittaa osallistujille, että nyt kuunnelkaa tarkkaan sillä minulla on viesti Jumalalta. Ja hän puhuu läpi luomiskertomuksen kohta kohdalta samansisältöisesti kuin Patti aiemmin. En ollut uskoa korviani, sillä useat Pattin oivalluksista ovat sellaisia, että en ole vastaavaa kuullut tai lukenut missään muualla. Matemben tyyli oli ”more powerful” kuten hän itse asiaa kuvaa, ja kansa nauro (ja itki??) häntä kuunnellessaan. Ilmaisutapa oli hyvin erilainen kuin Pattilla, mutta itse sisältö oli kohta kohdalta aivan sama!! Matembe ei ollut koskaan kuullut Pattin opetuksia! Juuri ennen häntä gynekologi Andabati Gongaza Kampalasta oli valokuvien kera puhunut yksityiskohtaisesti siitä, mitä ongelmia silpominen aiheuttaa naisen elämän aikana. Valokuvat kertoivat millaista tulehdusta silpominen jättää jälkeensä usein koko elämän ajaksi. Sen jälkeen Matemben sanat upposivat! Tässä kohtaa minä olin enemmän kuin häkeltynyt. Jos joskus epäilee Jumalan olemassaoloa, niin tuona hetkenä en epäillyt. Tätä ei ihminen ollut suunnitellut ja koordinoanut!!

Hiippakunnalla on paikallisessa radiossa 5 tuntia viikoittaista ohjelma-aikaa, ja ohjelman tekijä Hosea kutsui Miriamin ja Pattin radioon heti Miriamin puheen jälkeen. Ohjelma kesti kaksi tuntia, ja he kävivät opetuksia läpi, ja kansa soitti ja esitti kysymyksiä. Sillä välin me muut rukoilimme ja sytytimme kynttilöitä pimeässä yössä kun alueiden edustajat lukivat sitoumuksiaan. Paluumatkalla Amsterdamin lentokentällä Hosealta tuli seuraava sähköpostiviesti: ”Patti, It was great meeting you and team! The Radio talkshow is a talk of the Whole Sebei Sub region and public demand is that it should be replayed everyday? I hope to respond to their request in due course. We are equally very grateful as a Diocese to have had... a passionate person like you supporting us in the fight against FGM. I was sad to miss the Resolutions ceremony, but I listened to you and it seems you were right! “

Näyttää todella tapahtuvan niin kuin toivoimme: se, mitä laki, viranomaiset, kansalaisjärjestöt, poliitikot tai Miria Matembe eivät saaneet aikaan tapahtuu kristillisen kirkon ja kristittyjen kautta. Jumala saa kunnian. Häkellyttävää on, miten yksityiskohtainen tämä Jumalan koordinaatio on ollut, miten iso Suunnitelma se oli. Kerroin tässä vain osia siitä. Jumalamme on voimallinen toimimaan, ajallaan. Monesti mietin, että miten me Suomessa? Kuuntelemmeko me, mitä Jumala haluaa tehdä milloinkin meidän keskuudessamme? Miksi se on niin paljon vaikeampaa täällä kuin Ugandassa?

Alla olevassa kuvassa seinällä on ryhmien kokoamia etuja ja haittoja FGM:stä naisille, miehille ja yhteisölle. Kuvan nainen näytti olkapäässään olevaa arpea, jolla hänet oli aikoinaan merkitty sen osoittamiseksi, että hänet oli silvottu. Yläkuvassa Miria Matembe vauhdissa.

